

Овладяване на изкуството да слушаш във виртуална среда
Цветелина Цветкова

Mastering the art of listening in virtual environment
Tsvetelina Tsvetkova

Abstract:

Globally, the first steps towards digital education were made at the end of 20th century. The health crisis of 2020 accelerated the introduction of this type of training worldwide, and Bulgaria is not an exception. Studying art such as cinema involves completion of many practical tasks. Most of them need to be done with a crew on the set. But before the filming and postproduction processes begin, there are several skills that must be mastered. In the field of sound, the most important among them is the ear training. We can distinguish two types of ear training. Both can be done remotely. First is learning to listen carefully to the surrounding environment so that one could be able to recreate it in the film. Second is the technical ear training, which easily could be done in virtual environment. It includes gaining the ability of detailed analysis of the sound signal and its physical characteristics. This kind of skills are at utmost importance for the students to complete their tasks in filmmaking. Using this type of hybrid learning has its benefits in many aspects.

Keywords: film sound, hybrid education, listening, technical ear training

For contacts: Tsvetelina Tsvetkova, NATFA, tsvetkova.tsvetelina@gmail.com

ВЪВЕДЕНИЕ

Киното е колективно изкуство. Изисква ангажирането на много хора от различни специалности, както и присъствие на терен по време на снимки. В програмата на студентите от факултет Екранни изкуства в НАТФИЗ и в частност студентите от специалност Филмов и телевизионен звук, практическите екипни упражнения представляват значителна част. Това на пръв поглед изключва дистанционната дигитална форма на обучение. Но това е само на пръв поглед. Всъщност една част от упражненията, които подготвят студентите за реализирането на аудио- визуалните им задачи, може съвсем спокойно да се проведе не присъствено. Чрез този хибриден начин на обучение- виртуално и присъствено, процесът по овладяване на материала многократно се ускорява.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Фактът, че говорим за звук, неминуемо ни препраща и към нещо друго- за да може едно явление да се категоризира като звук, някой трябва да го чуе. Именно слушането е основополагащо умение, което се стремим да усъвършенстваме у нашите студенти. То трябва да е активно и осъзнато. Можем да разграничим два вида слушане. Ще ги обозначим с определенията „творческо“ и „техническо“. И тук отново можем да говорим за хибридность в обучението. Първият вид, творческото слушане, е нещо, което се случва в реална среда. То може да е под формата на индивидуално упражнение, нещо, което всеки от студентите може самостоятелно да осъществи. Този вид слушане касае чисто творческия подход към звуковата среда, а именно какво съдържа тя като компоненти. *„Дали киното да заложи на битието си като мащабно зрелище или да наблегне на спецификата си като*

културно явление ...?“ (Иванова, 2019) За да можеш да пресъздадеш нещо, първо трябва да го познаваш. За да го опознаеш, трябва да си отговориш на въпроси като :

1. Какви звуци присъстват в момента?
2. Освен най- ярко открояващите се звуци, има ли такива, които да ги съпровождат?
3. Каква е локализацията на звуците- къде се намират те в пространството?
4. Колко са отдалечени звукоизточниците?
5. Колко силен е звукът, който произвежда всеки от тях?

Упражняването на всичко това изгражда чудесен слухов опит у студентите, но този опит е свързан само с анализа на набора от звуци, характерни за дадена среда. Моят професионален опит е предимно в постпродукцията, т.е. в завършващата фаза на работата по даден филм. Тогава, когато той е заснет е се обработва в студиото. Именно с това са свързани и дисциплините, които преподавам в НАТФИЗ. На базата на моя опит, мога да обобщя, че работата на звукорежисьора , най- общо казано, се основава на три опорни точки:

1.Какво искам да чуя? Това касае именно гореспоменатия слухов опит, който всеки занимаващ се с филмов звук трябва да натрупа.

2. Какво чувам? С какъв материал разполагам от снимачния период на филма.

3. Как да превърна това, което чувам в това, което искам да чуя?

Именно последният въпрос- как да превърна това, което чувам в това, което искам да чуя, касае вторият вид слушане, за който споменах, а именно техническото слушане или както е известно в англоезичната литература- *technical ear training*. *„Чрез съзнателно и внимателно слушане, звукорежисьорът трябва да може да определи всички качества на звука, които могат да окажат позитивно или негативно влияние върху финалния микс...“ (Corey, 2010).* Какво ни дава този вид тренинг? Благодарение на него, бъдещите звукорежисьори се научават да откриват проблемите и различията в даден звуков сигнал. На база на това те се научават да откриват бързо съществуващите проблеми и отработват начина за справянето с тях. Именно за отработването на този вид слушане могат да бъдат използвани онлайн ресурси, които дават възможност за упражняване в работата с най- важните инструменти на звукорежисьора в постпродукционния процес.

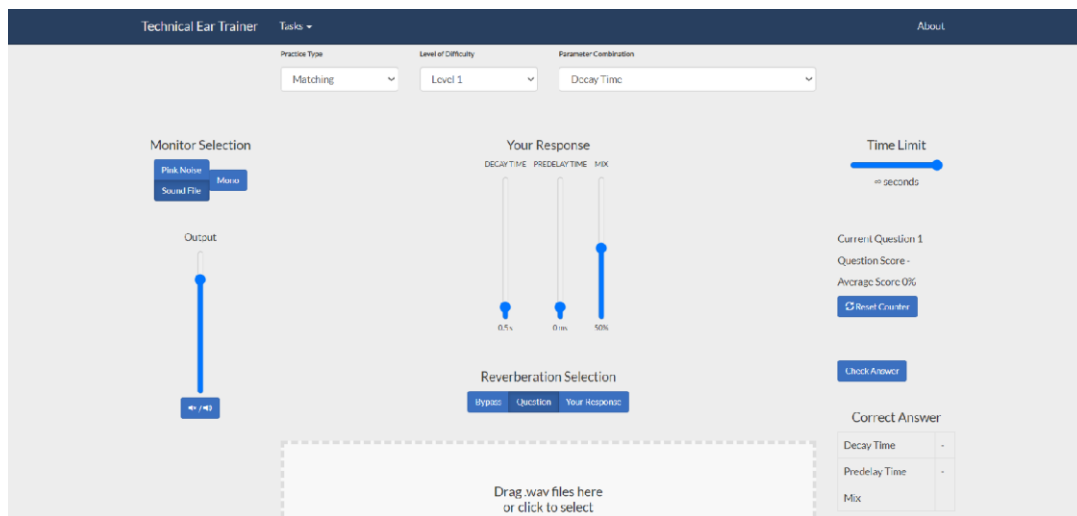
Един от основните модули, който имам удоволствието да водя, е модулът „Многоканално смесване“ със студентите от 3-ти курс от специалност ФТЗ. Многоканалния звук или така наречения *surround sound*, се е превърнал в стандарт в игралното и анимационното кино, а напоследък и в документалното. Това безспорно е сложна за усвояване материя, която поставя пред обучаващите се редица творчески и технически предизвикателства. За творческата страна могат да се кажат много неща, но те не са обект на настоящия доклад. Затова да преминем към техническата част. Когато говорим за многоканален звук, можем да определим 3 основополагащи параметъра, които значително затрудняват студентите: локализация, реверберация и еквализация.

- локализация или къде е позициониран звукоизточника в пространството. *„Хората могат да локализируют звуци, идващи от двете посоки ляво/дясно, но също така могат да различат звуци в посоки отпред/отзад и горе/долу – слухът ни е*

триизмерен.“ (Тренчева, Крачунова-Попова, 2022). Изработването на чувствителност относно позиционирането е ключова при този вид смесване, тъй като именно разположението на звукоизточниците в пространството е това, което прави многоканалния звук убедителен и „потопя“ зрителя в необходимата за филма атмосфера. Ако можем да определим къде се намира звукоизточника в пространството, ще можем и правилно да го разположим, когато ние изграждаме звуковата среда. Използвала съм пример от сайта Sound Gym. Тук програмата показва ясно колко близко сме до целта, както и кога отговорът е тотално погрешен.

Онлайн платформата webtet.net дава доста възможности за трениране на различни параметри на звука.

Възможностите за настройки са няколко- може да се определи вида на упражнението; параметърът, който се упражнява; нивото на трудност, дали да има лимит на времето за изпълняване на задачата. Зарежда се файл, който програмата обработва с упражнявания параметър. Целта е студентът да може да позане какви точно корекции са нанесени. За целта може да превключва между две положения- bypass- оригиналният звуков файл и question- звукът с корекциите, нанесени от програмата. След като чуе колкото пъти е необходимо двата варианта, студентът трябва да отбележи какви спред него са корекциите и с бутона your response да заяви своя отговор. С check answer той проверява дали и в каква степен се е справил. Програмата показва детайлен резултат от направеното упражнение, което е ориентир за степента на справяне както за студента, така и за водещия преподавател.

Няма как да се спра на всички параметри, които могат да бъдат усвоени по този начин, затова се придържам към основната тройка, за която споменах.

Следващият параметър е реверберацията. „*Реверберацията представлява множество смесени звукови изображения, предизвикани от отражения на звука при разпространение в затворено пространство.*“ (Стефанов, 2016) Тя играе много важна роля в многоканалния звук на първо място защото създава усещането за обем на пространството и на второ- заради свойството и да обединява звуците и да ги превръща в хмогенен микс. Често във филмите, в една и съща сцена, се използват звуци, записани на терен, заедно с такива, записани в студио. За да се постигне оеднаквяването им, ключова роля играе използването на изкуствена реверберация, генерирана най- често от плъгини и все по- рядко от външни ефект процесори. За да можем да боравим с реверберацията, първо трябва да знаем как звучи тя.

Последният елемент, но както се казва- не по важност, на който ще се спра днес е еквализацията. Еквализацията представлява честотния баланс в звуковия сигнал. Задача, която изисква много слухов опит и която доста затруднява младите колеги. Записаните звуци, особено тези, записани на терен по време на снимки, често имат честотни проблеми, честотен дисбаланс. Такива проблеми понякога имат и студийните записи, но доста по- рядко и в доста по- малка степен. За коригирането им се използват еквалайзери и именно работата с еквалайзер е умението, което тази платформа дава възможност да се усъвършенства.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От всичко казано до тук мога да обобщя, че средствата, които ни дават съвременните технологии, могат да бъдат много полезни в обучението на студентите, особено, когато те са съчетани и допълват класическите присъствени методи на обучение. С използването на подобен род платформи за отработване на ключови умения се съкращава времето за овладяване и затвърждаване на тези компетенции. В класическият вариант, без подобни „сухи тренировки“, може да отнеме години. Затвърждаването на тези умения дава увереност и прецизност на студентите в изпълнението на техните практически задачи.

ЛИТЕРАТУРА

Ivanova, Krasimira “The Success of Film Musical- Psychological and Socio- cultural Prerequisites of the usage of Music in the Audience’s Favourite Genre ”; PROCEEDINGS OF UNIVERSITY OF RUSE - 2019, volume 58, book 6.3.; pp. 54- 59

Trencheva, E. & Krachunova- Popova, V. “To sense the Space and Sound” (Тренчева, Е. и Крачунова- Попова, В. „Усещане за пространство и звук“); PROCEEDINGS OF UNIVERSITY OF RUSE - 2022, volume 61, book 6.3.; pp. 53- 58

Стефанов, П. „Изкуствена реверберация“. Алманах на НМА „Панчо Владигеров“, година 7 (2015). София, Хайни 2016, с. 152

Corey, J. “Audio Production and Critical Listening. Technical Ear Training”; Focal Press, 2010, p. 7

<https://www.soundgym.co/site/page?lp=panning-challenge>

<https://webtet.net/apcl/#/>